



Marc de Vries: 'De mens kan als enige verantwoordings afleggen aan God'

Hoogleraar in beeld

Op deze plaats doet Christine Boshuijzen-van Burken verslag van een bezoek aan één van de hoogleraren Christelijke Filosofie. Dit keer is zij te gast bij prof. dr. Marc de Vries op de Technische Universiteit Delft.

An het eind van een mooie lentemiddag sluit ik aan voor een college Techniekfilosofie van De Vries. We duiken al snel in een reeks onderscheidingen, zoals die tussen algemene kennis en technisch-wetenschappelijke kennis en tussen intuïtieve werkelijkheidservaringen en geabstraheerde kennis van modaliteiten. De Vries benadrukt het belang van ervaringskennis en stimuleert de studenten in hun studie en loopbaan niet te gering te denken van intuïtieve werkelijkheidskennis. De kennis van een timmerman of metselaar kan heel betrouwbaar zijn en behoort tot de kennis die je opdoet door in het leven te staan, concrete handelingen te doen en dit levert diepe, rijke kennis op.

De Vries stelt dat het in feite niet terecht is om te spreken van techniek als toegepaste wetenschap, want de werkelijkheid is veel weerbarstiger en complexer. Je kunt niet simpelweg fundamenteel onderzoek doen dat je later toepast in de techniek.

Volgens De Vries kan de filosofie ons helpen bij het begrijpen van deze weerbarstigheid. Dat kan zowel vanuit de traditie van de analytische filosofie als van de continentale filosofie. In het derde deel van het boek *Philosophy of Technology*, dat De Vries samen met drie collega's schreef, is aandacht voor beide stromingen, van waaruit men ethisch kan reflecteren op techniek. De Vries: "We wilden dat graag bij elkaar brengen. Een deel van het boek gaat over Schuurman, die continentaal georiënteerd is, en een deel over Van Riessen, die veel analytischer is." In zijn colleges besteedt De Vries eveneens aandacht aan beide techniekfilosofen. "Ik sta op de schouders van twee giganten", aldus De Vries. Ook studenten zijn te onderscheiden in meer analytisch of meer continentaal georiënteerd: "Sommigen houden van 'sweeping statements', anderen begeven zich liever op de vierkante millimeter."

"Eigenlijk had ik hier niet moeten zitten", vertelt De Vries. De beoogde opvolger van Egbert Schuurman aan de TU Delft was Ad Vlot, hoogleraar Lucht- en ruimtevaartkunde. Ad overleed echter na een kort ziekbed en heeft zijn hoogleraarschap Christelijke Filosofie nooit kunnen aanvaarden. Vervolgens werd De Vries Schuurmans opvolger. "Als hommage aan Ad Vlot behandel ik het luchtvaartmateriaal 'Glare' ook altijd in de colleges. Ik vertel dat mijn motief hiervoor Ad Vlot is, die nauw betrokken was bij de ontwikkeling van het materiaal." Het voorbeeld van Glare leent zich uitstekend voor een aspectuele analyse, want De Vries stelt dat zelfs het talige aspect van belang is geweest

Rondje studiekringen: Utrecht e.o.

De jongste telg van de studiekringen, sinds 2015, is Utrecht en omstreken. Oud-voorzitter van de Stichting Ab Berger raakte aan de praat met kerkgenoot Pieter Rob. Ondanks het leeftijdsverschil van 15 jaar, beschikken ze beiden over de geest van een 25-jarige en namen ze het initiatief voor het oprichten van deze kring. Voor hen staat één ding vast: "We vinden het belangrijk dat God elke dag relevant is, ongeacht je type werk of andere bezigheden en dat is onze motivatie om zes avonden per jaar te organiseren", aldus Pieter.

Het programma is zeer divers en kan gaan over "Mens, waar ben je?" tot het kijken naar een filosofische film met nabespreking, bijvoorbeeld *Interstellar*. De opzet is drie avonden met een externe spreker en drie avonden met een invulling vanuit eigen geleerden.

In totaal bezoeken circa 25 leden de kring, maar meestal zijn er ongeveer 15 leden per avond. De bijeenkomsten worden gehouden op het Rijnconsult te Houten, wat Pieters kantoor is en 's avonds toch leegstaat. Er is koffie of thee en na afloop frisdrank of een glaasje wijn.

Wouter Schreuder is lid vanaf het begin: "Al een aantal jaar bezocht ik met veel plezier de jaarlijkse studieconferentie Christelijke Filosofie, maar de mogelijkheid om met anderen over deze onderwerpen door te spreken was er niet. De studiering biedt hier volop ruimte voor." Wouter vindt de diversiteit van de thema's en de groep erg interessant: "Een goed voorbeeld is de inbreng vanuit katholieke hoek door de bespreking van *De ongekende kant van de economie. Gratuïteit en markt* van Luigino Bruni, waarin voor mij geheel nieuwe aspecten aan de orde komen."

Ook Hans van Keulen bezoekt de kring vanaf de oprichting en vindt met name de interactiviteit tijdens de avonden erg prettig. Voor aspirant-kringleden heeft hij de tip: "Stel je actief op; je leert niet alleen meer, maar zo komen ook bijzondere ontmoetingen tot stand."

Bent u geïnteresseerd in deze of een andere kring?

Zie www.christelijkefilosofie.nl/gedachtegoed/studiekringen of neem contact op met het kantoor.

Hoogleraar in beeld (vervolg van pag. 1)

bij de toepassing ervan: de Fransen wilden geen Glare op hun vliegtuig, omdat de Franse uitspraak van glare neerkomt op 'slijm'! "Er zijn nog Airbussen met Duitse stukken mét Glare en Franse stukken zonder Glare", aldus De Vries.

De potentie van de christelijke filosofie en vooral reformatorische wijsbegeerte voor de technische wetenschappen is volgens De Vries duidelijk: "We doen veel aan het praktijkbegrip, dat thuishoort in de continentale filosofie. Bij techniek heb je veel praktijken die op elkaar ingrijpen, zoals die van de overheid, ingenieurs, producenten, enzovoort. Het praktijkbegrip kan het ingewikkelde proces van technische ontwikkeling verhelderen. Je kunt met behulp van het praktijkbegrip de successen laten zien, of laten zien waarom het fout gaat."

Maar ook de analytische stroming binnen de christelijke filosofie is bruikbaar voor het technisch onderwijs. De Vries: "Hier in Delft hebben de filosofen een 'Dual-Nature' benadering van techniek, waarin alleen een functionele en een fysieke aard wordt onderscheiden. Met een multi-aspectuele analyse kun je echter een stuk verder komen." Hij voegt daar aan toe: "Ook mijn publiek op buitenlandse conferenties over techniekonderwijs krijgt zo een scheut Dooyeweerd mee. Ergens hoop je dan dat men gaat zien dat het achterliggende mens- en wereldbeeld ook heel zinnig is." Zo heeft De Vries een Iraanse promovendus die een strikte moslim is, maar het denkkader van de christelijke filosofie prima vindt. "Het christelijke wereldbeeld gaat ten minste uit van een geschapen werkelijkheid en godsbesef. Het heeft oog voor de rol van het kwaad en dat is

anders dan bij conventionele benaderingen. Als je met niet-christelijke studenten hierover praat, kom je uit op hoe je als ingenieur rekening moet houden met kwaadwillende gebruikers." Daarnaast komen in de colleges vragen over autonomie aan de orde, waarbij de technische vooruitgang soms bepaald wordt op basis van de autonomie van de techniek. "Maar we hebben rekening te houden met het kwaad in de wereld en dit kan in het technisch ontwerp van autonome systemen. Denk bijvoorbeeld aan autonome auto's: de beslissing om de automatische piloot al dan niet in te schakelen, moet bij de mens blijven. De mens kan als enige verantwoording afleggen aan God."

Derdejaarsstudent Wiskunde Leonard volgt het college, omdat hij het leuk vindt om te reflecteren en na te denken over dingen die vanzelfsprekend lijken. "En vanwege m'n christelijke achtergrond", vult hij aan. Leonard heeft tijdens de colleges vooral meer geleerd over de plaats die techniek inneemt in de samenleving. En het komt wellicht van pas in zijn verdere loopbaan: "De colleges helpen om aandacht te hebben voor ethische vragen".

Wouter, vierdejaarsstudent Civiele techniek, volgt het vak omdat hij nog twee punten extra nodig heeft. "Het vak helpt me misschien meer als mens dan als student. Het wekt nieuwsgierigheid op en leert je kritisch nadenken." Hij wist niet dat het vak een christelijke achtergrond had. "Filosofie kan nooit neutraal zijn, dat heb ik hier meegekregen. Het is altijd afhankelijk van welk vertrekpunt je kiest." Tenslotte merkt hij op: "Vroeger had ik het idee dat je alles kon verklaren, maar nu denk ik dat dat misschien toch niet zo is."

VAN DE BESTUURSTAFEL



Onze directeur Sander Luitwieler, met wie u op deze pagina nader kennis kunt maken, heeft samen met onze nieuwe kantoormanager Marieke Haan sinds maart een nieuwe collega: Inge Bennebroek, medewerker communicatie.

Een nieuw team dus, dat inmiddels met veel enthousiasme steun geeft aan het werk ter realisering van de Stichtingsdoelstelling: op vernieuwende wijze de christelijke filosofie in brede zin uitbouwen en actualiseren. En zo in het onderwijs en verdere activiteiten van onze hoogleraren een brede groep van christelijke studenten bereiken met het christelijk-filosofische gedachtegoed.

Aandachtspunten

Belangrijke aandachtspunten voor de komende tijd zijn de ambitie om de academische inbedding van onze beweging te versterken en de verjonging van de kring van de hoogleraren van de Stichting: een aantal van hen nadert de pensioengerechtigde leeftijd. Belangrijk voor ons werk blijft daarnaast de (specifieke) fondswerving rond onze bijzondere leerstoelen. Tenslotte zullen we voor het uitdragen van het christelijk denken onder de jongere generatie de samenwerking zoeken met ForumC en christelijke hogescholen en studentenorganisaties.

Peter Sneep, voorzitter

Nieuwe directeur Sander Luitwieler

Kan je wat vertellen over je achtergrond?

Ik kom uit Krimpen a/d IJssel, vlakbij Rotterdam. Als hervormde jongen zat ik op de vrijgemaakte middelbare school in Rotterdam – een verrijkende ervaring. Daarna ging ik Politologie studeren aan de Universiteit Leiden. Toen vond ik de theoretische en filosofische vakken al bijzonder boeiend. Vervolgens ben ik gaan promoveren aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en heb ik mij gespecialiseerd in de Europese Unie.

Kan je wat vertellen over hoe je met de Stichting in aanraking bent gekomen?

Dat is begonnen in mijn studietijd, toen ik stage ging lopen bij het Wetenschappelijk Studiecentrum van de RPF. Roel Kuiper, destijds hoogleraar namens de Stichting in Rotterdam, was daar directeur. Vanaf die tijd ben ik mij gaan verdiepen in het christelijke denken. Dat is uitgemond in een aantal publicaties over de EU voor het Wetenschappelijk Instituut van de ChristenUnie en haar Europese tegenhangers (ECPM en ECPF, nu Sallux). Het leuke is dat ik de betrokken mensen nu weer tegenkom, omdat we met ForumC, ECPM en Sallux in één gebouw zitten.

Een aantal jaar geleden heb ik de Master Christian Studies of Science and Society gedaan aan de Vrije Universiteit Amster-

dam. Toen heb ik mij verder verdiept in de reformatorische wijsbegeerte en de bredere christelijke filosofie. Ik bewaar warme herinneringen aan die tijd. Met een kleine, gemotiveerde groep kregen we les van Govert Buijs, Jan van der Stoep en Gerrit Glas.

Wat is je visie voor de toekomst van de Stichting?

Filosofie en spiritualiteit zijn in. Dat biedt veel kansen voor onze Stichting. Ik koester de inzichten uit de reformatorische wijsbegeerte. Die blijft voor ons een belangrijk ankerpunt. Tegelijk wil ik graag de ingezette verbreding naar christelijke filosofie in het algemeen doorzetten. Vanuit de rijke christelijke traditie kunnen we zowel christenen als niet-christenen voeden en licht werpen op allerlei actuele thema's, zoals de omgang met pluraliteit, de behoefte aan veiligheid en het verlangen naar rust. Dit met een toegesneden en bijdetijds aanbod van onderwijs, publicaties en bijdragen aan het maatschappelijke debat. Om dit mogelijk te maken, is het naast fondswerving van belang om een professionaliseringslag te maken, zowel wat betreft onze interne manier van werken als onze communicatie naar buiten toe. En de samenwerking te zoeken met aanverwante organisaties, zoals ForumC. Ik sta open voor ideeën van lezers over dit alles.

'We kunnen zowel christenen als niet-christenen voeden'

En, als je de deur van kantoor achter je dichttrekt, wat doe je graag in je vrije tijd?

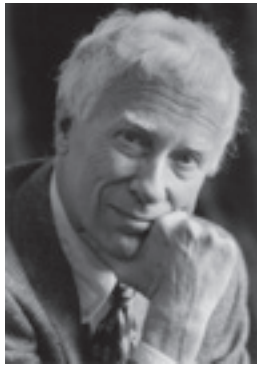
Ik heb een passie voor klassieke muziek, vooral orgelmuziek. Ik speel zelf en daar kan ik erg van genieten. Ook ga ik graag op stap met mijn vrouw. Als het aan mij ligt, gaan we fietsen of wandelen op de Utrechtse Heuvelrug. Wat dat betreft is mijn nieuwe woonplaats Amersfoort wel een verbetering... Verder een goed boek op z'n tijd.



Shalom

Vier studiemiddagen met **Nicholas Wolterstorff** over filosofie, politiek, onderwijs en geloof

De Amerikaanse filosoof Nicholas Wolterstorff (1932) is één van de meest bekende en toonaangevende christenfilosofen van dit moment. In Nederland maakten we in de jaren negentig al kennis met zijn publicaties op het gebied van wetenschap en geloof. Zijn recentere zoektocht naar een christelijke visie op thema's als rechtvaardigheid, onderwijs en liturgie is in Nederland veel minder bekend. Dat is jammer, want zijn denken op die praktische terreinen blijkt minstens zo betekenisvol en intellectueel uitdagend te zijn als zijn meer theoretische werk.



Binnenkort verschijnt in onze boekenreeks de bundel *Denken om shalom*. Hierin staat de actualiteit van Wolterstorffs praktische filosofie centraal. Ter gelegenheid hiervan komt de 85-jarige filosoof begin juni naar Nederland om ons in vier studiemiddagen te inspireren tot het begrijpen, doordenken en toepassen van zijn gedachtegoed.

Samen met AKZ+ Weetwatjegeloof.nl organiseren we vier studiemiddagen met als thema 'Shalom'. U bent van harte uitgenodigd om hierbij aanwezig te zijn!

In onderstaande Agenda vindt u de data, deeltitels en locaties. Ga voor meer informatie en aanmelden naar www.christelijkefilosofie.nl/shalom.



AGENDA

Bijeenkomsten

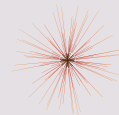
- > 6 juni: Shalom voor Nederland. Wolterstorffs betekenis voor christelijke filosofie. Tijd: 13.30 - 17.00 uur. Locatie: Vrije Universiteit Amsterdam.
- > 7 juni: Rechtvaardigheid en vrede. Wolterstorffs betekenis voor christelijke politiek. Tijd: 13.30 - 17.00 uur. Locatie: Eerste Kamer der Staten Generaal, Den Haag.
- > 8 juni: Shalom in het onderwijs. Wolterstorffs betekenis voor christelijk onderwijs. Tijd: 13.30 - 17.00 uur. Locatie: Christelijke Hogeschool Ede.
- > 9 juni: Vrede zij u. Wolterstorffs betekenis voor christelijk geloof. Tijd: 13.30 - 17.00 uur. Locatie: Theologische Universiteit Kampen.
- > Najaar: Bijeenkomst rond verschijning van biografie over prof. dr. ir. Egbert Schuurman.

Collegeseries voorjaar 2017

Technische Universiteit Delft:

- > Cultuurfilosofie II. 'Geloof en wetenschap: een goede verstand-houding', door prof. dr. Marc de Vries. Tweede semester 2016/2017, woensdagen 15.30-17.30 uur.

COLOFON



STICHTING VOOR
CHRISTELIJKE FILOSOFIE

Uitgave van Stichting voor Christelijke Filosofie

Bestuur

Drs. P. Sneep (voorzitter)
Prof. dr. G.J. Buijs (vice-voorzitter)
Dhr. D. den Hollander (penningmeester)
Drs. W. Vollbehrl (secretaris)
Dr. K. van Bekkum
Dr. ing. C.G. Boshuizen-van Burken
Dhr. D. van Schepen MA
Dhr. ing. A.F. de Visser MA
Drs. A. van Woudenberg-de Groot

Curatorium

Prof. dr. F.A. van der Duyn Schouten (voorzitter)
Dr. D.J. Bakker
Dr. P. Blokhuis
Prof. dr. J.J. Graafland
Ir. G.J. Harmsen
Prof. dr. J.C. Kennedy

Hoogleraren

Prof. dr. J. Hoogland (Twente)
Prof. dr. ir. H. Jochemsen (Wageningen)
Prof. dr. R. van Riessen (Leiden)
Prof. dr. M.J. Verkerk (Eindhoven en Maastricht)
Prof. dr. M.J. de Vries (Delft)

Bureaumedewerkers

Dr. S. Luitwieler (directeur)
Drs. I. Bennebroek (medewerker communicatie & PR)
Mw. M. Haan (secretarieel en administratief medewerker)

Contributie en abonnementsprijzen:

- Contributie Vereniging voor Reformatorische Wijsbegeerte: € 65,- per jaar
- Abonnement Sophie: € 36,90 per jaar (6 nummers); zie www.sophieonline.nl
- Abonnement Philosophia Reformata: zie www.philosophia-reformata.org

Contact

Postadres Postbus 2220, 3800 CE, Amersfoort
Bezoekadres Bergstraat 33, 3811 NG, Amersfoort
T 033 - 43 28 288
E info@christelijkefilosofie.nl
W www.christelijkefilosofie.nl
Facebook cfilosofie
Twitter @Cfilosofie
IBAN NL33 INGB 0001 2095 98

Ontwerp

Aperta, Hilversum

DTP & Druk

Buijten & Schipperheijn, Amsterdam